

UČITELJSKI TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 14.

V Ljubljani, 15. julija 1882.

XXII. leto.

Nepremakljivi naravni zakoni in nauk o božjem vladarstvu svetá.

Po nekod še zdaj toči zvonijo, dasiravno se je pri tem že tolikokrat nesreča zgodila, — pa vender, dasiravno tega vsega več ne verujemo, ko pa čujemo o tem govoriti, stori se nam nekako milo, menda, ker nas to spominja srečnih dnij, brezskrbne mladosti, in vzbudé se nam spomini, koje je vpletel Preširen v svoj sonet:

„O Vrba! srečna draga vas domača,

Da b' uka želja me iz tvoj'ga svéta,
Speljala ne bilà — — —

Od ognja dom, od toče mi pšenico
Bi bližnji sósed vároval — svet' Marka“. —

Tako sem čital nekje pred nekoliko dnevi. Tudi meni se je pri tem nekako milo storilo in sicer nekako britko - milo, pa ne, ker me je to spominjalo srečnih dnij brezskrbne mladosti, ampak ker me je spominjalo dveh neveselih prikaznij, kateri sem večkrat opazoval med milim národom slovenskim. Prva taka prikazen je žalostna praznovnost, katera še vedno hudo vlada po nekaterih krajih naše domovine med nevednim in premalo izobraženim ljudstvom. Ako n. pr. po nekaterih krajih na Dolenjskem toča pobije, precej se povprašujejo ljudje, kdo jo je naredil? Časih zadene krivda neznane, tuje čaralnice, časih pa se obdolží tudi kak domač človek, neredko celó kak duhovnik. Gorjé pa cerkveniku, ako ni dosti močno in dosti dolgo zvonil. Babjeverniki mislijo, da že zvonjenje samo ima moč, nesrečo zabraniti ali čaralnice pregnati. Ako duhovnik in učitelj hočeta ljudstvu razlagati, kako se po naravnih zakonih dela toča, ali kako nastajajo druge naravne prikazni in da ni čaralnic, imata v tem svojem poklicu večkrat težaven posel: vsak čas še govoriti ni varno o tem. A upajmo, da ne bode vedno tako. Ako se bode posebno mladina pridno poučevala, bodeti omika in prava vera povsod zmagali nevednost in prazno vero. — Druga ne manj žalostna prikazen, katere me zvon ob hudi uri spominja, je pa ta, da tudi mnogi izobraženi ljudje tega zvonjenja nič bolje ne umevajo, kakor praznoverno ljudstvo, in da oni, ki silnih naravnih prikaznij in splošnih nesreč ne opazujejo več s praznovernim, jih pa večkrat opazujejo z nevernim očesom. — Te dve prikazni primerjajočemu stori se mi še le prijetno-milo pri spominu na krasen Preširnov sonet:

„O Vrba! srečna draga vas domača“,

v katerem je izraženo pravo, od praznovorstva in brezverstva enako oddaljeno mišljenje zdravega jedra razumnega in vernega národa slovenskega. Tudi v Vrbi, v cerkvi sv. Marka zvoní, kadar se k hudi uri napravlja, a vprašajmo tam razumnega kmeta, čemu

zvoni? in rekel nam bode: Zato, da bi se Bog ozrl na prošnjo sv. cerkve, katera je zvon blagoslovila, in bi nesrečo milostno odvrnil, ob enem pa, da bi zvonov glas ljudi k molitvi opominjal. — Verno ljudstvo je prepričano, da je Bog, kakor stvarnik, tako tudi vladar sveta in človeške osode, zato v nevarnostih in stiskah moli k Bogu:

„Zanesi nam, zanesi, Bog,
Otmì nas rev, otmì nadlog!
Grozi sovražnica srdita,
V oblakov sivih plašč zavita; —

kakor poje pesnik S. Gregorčič. Ljudstvo trdno veruje, da Bog more odvrniti pretečo nevarnost, in pesnik vernemu ljudstvu prav iz serca govori, ko o nevihti dalje kliče k Bogu:

„Ti migni — blisku žar se vpíhne,
Le prst zavzdígni — grom potíhne,
Le veli — bič se razdrobí,
Le želi — led se raztopí,
In róka, ki je prej grozila,
Bo blagoslov na nas rosíla“.

Ravno ko to premišljujem, čujem, kako hudo da je toča pobila po Gorenjskem okrog sv. Jošta in Kranja. Po cerkvah je zvonilo, ljudstvo je molilo, a toča — je neusmiljeno bila, in v nekaterih minutah bile so uničene nade ubogih kmetov, — o kak pogled na polje in na sadne vrtove! —

Kaj pa vera ljudstva, se li ne začénja v korenu majati, ko vidijo ljudje tak sad svoje molitve? Ne, saj razumnejši izmej prostega národa dobro vedó, da Bog naših molitev ne usliši vselej, ker smo ali slabo molili, ali pa nam hoče Bog kaj boljšega dati, kakor je to, za kar smo ga prosili. Nesreče Bog pripušča hudobnim v kazen, z nedolžnimi pa ima zopet druge, blage namene. To prepričanje ima ljudstvo v svojem srcu tudi ob času hude nesreče; ako pa v prvem trenutku misli le na svojo izgubo in se mu le bôl in skrb bere na obrazu, kdo se bo temu čudil? In — da pridem še enkrat nazaj na pesen o nevihti, — ako pesnik poje, nesrečo v duhu gledajoč:

„Zastónj!
Nebó mu prôšnje te ne čuje;
Vihar strášan
Čez drn in strn grmé prihruje,
Ledéno zrnje v setve vsuje
Oblak temán —
Končán je cvet in sad obrán, —
Gorjé!

— — — — —
Gorjé ti vbogi kmet, gorjé!“ —

kdo bo pesniku zameril, da pesen sklepa brez moralnega pouka? kdo ne bo veliko bolj občudoval rahločutnosti njegove, da v trenutku, ko dogodek sam tako jasno govori, pesnik — molčí, in zadetim izrazi edino le živo sočutje svojega blagega srca? Tudi tolažba v trenutku nesreče nima zaželenega vspeha; žalost se mora poprej v srcu nekoliko razboleti, predno postane srce za tolažbo dovzetno. —

Po tem za kratek sestavek predolgemu uvodu, ki pa more morda nekoliko pripomoči v pojasnenje krasne Gregorčič-eve pesni o nevihti, katera pa se sim ter tjà napačno umeva, — pridem še le do tega, o čemur sem hotel pisati, namreč do vprašanja: Kako se zлага nauk v božjem vladarstvu svetá z nepremakljivimi naravnimi zakoni? More li o velikih naravnih prikaznih in nesrečah enako, kakor prosto verno ljudstvo, misliti tudi vednostno izobražen človek, kateri si zna razlagati, kako se prikazni godé po naravnih zakonih? Hočem dokazati, da! —

Vse, kar se v naravi godí, godí se po gotovih zakonih. Vsaka prikazen ima svoj vzrok in je sama zopet vzrok drugim prikaznim. Vsled tega iz ene prikazni lahko sklepa-

mo na celo vrsto drugih. Pravila, po katerih naravne prikazni kot nasledek iz vzroka druga iz druge sledé, imenujejo se naravni zakoni. Naravni zakoni so različni od nravnih ali moraličnih zakonov. Poslednji uravnujejo prosta človeška dejanja. Človek te zakone lahko izpolnjuje, ali jim pa tudi nasproti ravna. Narava pa svojih zakonov ne more nikdar prestopiti. Zato se imenujejo naravni zakoni nepremakljivi. Ali pa iz tega ne sledi, da je božje vladarstvo svetá, kakor je uči krščanska vera, nemogoče? Ako so vse naravne prikazni po zakonu vzroka in nasledka zvezane med sabo, kaj potem pomaga, ob času suše moliti za dež, in kaj pomaga, ob hudi uri zvoniti? Kadar bodo izpolnjene potrebne naravne pogoje, bode deževalo tudi brez molitve, in ako mrzel vihar prihruje med oblake, z vodenjo soparico nasičene, mora iti toča, naj tudi zvoní, in naj ljudje še tako pobožno molijo. Tako bo morebiti kdo sklepal, in tako se sliši marsikdaj govoriti. A ta sklep je napačen.

Dasiravno so namreč naravni zakoni v spredaj navedenem pomenu nepremakljivi, iz tega vendar ne sledi, da mora kaka naravna sila, dasi deluje vedno po istem zakonu, imeti tudi vedno isti vnanji učinek; mogoče je namreč, da druga, nasprotna sila ali moč vnanji učinek zabrani ali premení. Ako n. pr. kamen z višave izpustim, mora zarad zemljine privlačnosti pasti na zemljo; a če mu roko podstavim, ne bode padel, ker moč moje roke premaga silo privlačnosti. Sv. pismo pripoveduje, da, ko so Izraelci hoteli prestopiti reko Jordan, je obstala voda, ki je od zgoraj tekla, in se je videla kot gora nakopičena; voda pa, ki je bila spodaj, je odtekla, in vse ljudstvo je šlo skozi suhi vodotok. Naravna sila zemljine privlačnosti tù ni nehala delovati na vodo, a viša moč božja je vnanji učinek te sile, t. j. navadni tok reke zabranila. Da se je voda kot gora nakopičila, to ni bila prikazen brez vzroka, marveč vzrok tej prikazni je bila neposredna božja moč; in take prikazni imenujemo čudeže. — A ravno tù smo dospeli do resnične težave in do pomisleka, kojega mora staviti naravoslovje, tako se mi bode tù reklo. Res je, da se more zunanji učinek kake sile zabraniti ali premeniti, ne da bi se prelomili naravni zakoni; a to se more storiti le zopet po kaki naravni sili, po kaki drugi vnanji prikazni; nemogoče pa je, da bi kaka nematerijalna, duhovna moč, kakoršna je moč volje božje, na ta način vplivala na naravne prikazni. Zato je tudi naravoslovcu nemogoče misliti, da bi Bog na prošnjo in molitev ljudi segal v tek naravnih prikaznij, katere se samé, druga drugo vzrokujejo. To bi bilo v resnici proti naravnim zakonom, in vse naravoslovje bi bilo potem nemogoče. — Tej trditvi nasproti opomnim le na to, da je celó človeška volja, ki je tudi nematerijalna, duhovna moč, dostikrat poslednji vzrok naravnim prikaznim, ter da more vplivati in tudi resnično vpliva na tek naravnih prikaznij, vendar pa to naravoslovne véde kar nič ne moti v njenem napredovanju.

Bilo je pred več leti, v času, ko so bila še v modi takozvana popularno-znanstvena predavanja. Nek „popularni naravoslovec“ razlagal je različno namešanemu občinstvu, kako se po naravnih zakonih dela dež, sneg, led, toča itd. Svoj nauk je tudi s poskusi pojasnoval, in prav dobro se mu je mej drugim posrečilo napraviti nekoliko umetnega ledú. Nazadnje pa se vé, da so morali slediti napadi na vero, kakor je bilo takrat sploh v navadi.

Glejte, je rekel „učeni“ gospod, tako se vse prikazni v naravi godé po gotovih pravilih in nepremakljivih naravnih zakonih. Kaj pomaga torej v sprevedih prositi za dež, ali moliti, da bi Bog točo odvrnil. Ni Bog, ampak narava je, ki dela dež in sneg, točo in led; narava pa naših prošenj ne sliši. — Ko je govornik končal, poprosi ga nekdo izmej poslušalcev, naj bi bil tako dober, ter bi še enkrat naredil nekoliko umetnega ledú, ker bi mnogi poslušalci radi vnovič videli ta poskus. Ko se je to v resnici zgodilo, nadaljuje ravno ta poslušalec: Glejte gospod, dasiravno narava led dela, bi nam ga zdaj

le vender brez Vas ne bila naredila. Naredil se je sicer popolnoma po naravnih zakonih, a vender je bila Vaša volja poslednji vzrok njegovemu postanku. Zato sem se moral do Vas obrniti s prošnjo, da bi ga naredili, in Vi ste mi blagovolili prošnjo izpolniti. Zakaj bi nas pa Bog, ki je naravi stvarnik in gospodar, ne mogel uslišati, ako ga prosimo, da bi nam poslal potrebnega dežja, ali da bi nas nesreče obvaroval. Bog more storiti čudež, ako ga je potreba; more nam pa tudi brez čudeža pomagati, kakor ste nam Vi brez čudeža led naredili.

A človeška volja ne more neposrednje vplivati na naravne prikazni, ampak le s posredovanjem človeškega telesa; Bog pa nima telesa, in to je neumevno, kako bi volja neposredno vzrokovala vnanje prikazni. Res da tega ne moremo umeti, a ravno tako neumevno nam je, kako človeška volja vpliva na možjane in čutnice in po teh na vse človeško telo. Toda česar ne umemo, tega še ne smemo tajiti ali za nemogoče razglasiti. Tudi v teku naravnih prikaznij veči del le to spoznamo, kaj in v katerem redu se godí; nerešeno pa nam ostane vprašanje, kako se godí, ali kako se prikazni druga drugo vzrokujejo? —

Iz vsega tega je jasno, da nauk o božjem vladarstvu svetá naravoslovni vědi ne nasprotuje in njenega razvitka prav nič ne ovira. Zato more tudi vednostno izobražen človek z vernim národom vred zaupati v božjo previdnost, ki vlada in se razodeva kakor v vesoljnem stvarstvu, tako tudi v zgodovini človeštva in posameznega človeka. —

O vrednosti in potrebi praktične metodike v slovenskem jeziku.

I. L.

Koliko vrednosti je to, da se ves pouk opira na materinski jezik, o tem mi ni treba govoriti, ker imajo to prepričanje uže vsi, katerim so te vrstice namenjene. Da je z otrokom treba v materinskem jeziku t. j. v njegovem jeziku govoriti, tega naravnost navadno zanikali niso tudi tisti ne, kateri bi radi v vseh naših šolah nemščini prednost dali. Začénja se pa vender razširjevati že svedočenje o potrebi tega, da naj se ne samo v národnih šolah prvo skrb obrača na materinski jezik, kateri edini naj se rabi kakor učni jezik, ampak tudi v srednjih šolah in na učiteljiščih naj se slovenščina rabi kolikor mogoče pri vseh predmetih. Za učiteljišča utegne morda v bodočnosti pri nas to načelo obveljati, da se v obče le slovenščina rabi za učni jezik, nemščini pa se daje le toliko pozornosti in za-njo porabi le toliko časa in truda; da si učiteljski pripravniki tudi tega jezika v govoru in pismu prisvojé! V dosego tega namena, namera se nemščina obdržati 1) za ta predmet sam, kateremu se pa utegne v vsakem letniku precej ur na teden odmeriti, in 2) menda za pedagogiko, t. j. za odgojo in ukoslovje ter za povest o odgoji in pouku, za katere slednje predmete je v učnem načrtu za učiteljišče odločeno lepo pa potrebno število 17 ur na teden.

Ako bi sl. vlada nameravala uvesti tudi za pedagogiko slovenski poučni jezik, kazalo bi preskrbeti slovenske knjige tudi za ta — rekel bi — najvažnejši učni predmet, in morebiti v ta namen prirediti izvrstne nemške učne knjige te stroke od dr. Lindner-ja in Niedergesässa, za kar je imel pisatelj teh vrstic že dovoljenje in za kar je delal že nekoliko priprav. Toda glasovi, da se z najmanjšo škodo za slovenščino more ravno pedagogika še v bodoče v nemškem jeziku predavati, in pa ta okolščina, da bi poslovenjevanje teh knjig stalo veliko truda in založba njihova veliko stroškov, napotili so me, da sem odstopil od tega sklepa. Premišljeva je ta predmet učiteljišč, namreč pedagogiko, zapazil sem pa, da je važen oddelek njen metodika, t. j. navod, kako poučevati v vseh

posameznih predmetih ljudskih in meščanskih šol. Koj mi je šinila srečna misel v glavo: Če je neškodljivo, da se učé vzgoje kandidati slovenski v nemškem jeziku, če je neškodljivo, da se učé tudi splošnih vodil o pouku v tujem jeziku, gotovo pa to ni koristno, ako bi se učili praktične metodike v tem jeziku, ako bi bili zlasti praktični učni poskusi osnovani v nemščini, namenjeni pa slovenski mladini. To in pa še sledeči razlogi so mi dali povod, sestavljati praktično metodiko v slovenskem jeziku. Takov navod je v prvej vrsti namreč potreben za tretjeletnike na učiteljski; kajti učni načrt tū predpisuje za 2. tečaj tim pripravnikom: špecijelno metodiko. Vender je za te omenjena samo na predmete v naj nižjem razredu, in učitelj špecijelne metodike jih mora seznaniti z metodičnimi spisi o elementarnem pouku. Kako pa, ako je do zdaj takih spisov v materinskem jeziku čisto pomanjkovalo?! Moj spis „Prvi pouk“ je v tej zadevi samo najnужnejši potrebi, samo za rabo pri pouku prvencev v okom prišel. Dočim se v 3. letu učiteljsk še le začénja baviti sè špecijelno metodiko, je pa 4. leto pravo praktično izurjevanje v metodiki, prava vadnica za poznejši praktični posel učiteljskih pripravnikov; kajti na tej stopnji je 7 ur na teden odmerjenih za praktične poskuse v obče, a učni načrti še pri vsakem predmetu 4. letnika posebej špecijelno metodiko njegovo poudarjajo, in kar je posebno imenitno, da je treba gojencem podajati tudi knjige pedagogičnega, didaktičnega in zlasti metodičnega obsega.

Praktična metodika služi torej v prvej vrsti učiteljskim pripravnikom. Kar so pa kandidatom njihovi učitelji, to so učiteljem, dejansko v službi nastavljenim, učni načrti, učni navodi, dani jim od šolskih gospod, in — recimo — tudi okrajni učiteljski zbori. Kakor pa nemška beseda iz ust učiteljev in profesorjev na učiteljskih bodočim slovenskim učiteljem ni toliko koristila, nego bi to bila slovenska beseda storila, tako niso imeli tudi nemški splošni in nadrobni učni načrti („Lehrpläne“ in „Lehrgänge“) in nemški uradni učiteljski zbori tistega vspeha, kakor bi to bila storila slovenska beseda. Praktična metodika v slovenskem jeziku nadomestovala bode torej po večem to, kar bi morali slovenski učitelji od strani sl. c. kr. šolskih uradov dobiti. Kako visoko cenijo nemški učitelji in pisatelji navode o vspešnem poučevanju na vseh raznih ljudskih šolah, to nam dokazujejo obilne nemške knjige o tej stroki, od katerih si dovoljujem samo najvažnejše imena navajati: Guth — Praktische Methodik, Bock — der Volksschulunterricht, Saatzer — Erstes (1.), Zweites (2.) in Drittes (3. knjiga) Schuljahr, Kehr-ovi navodi, potem Zeynek-ovi in njegovih drugov navodi o nemških berilih itd. V teh jako izvrstnih knjigah je sicer mnogo tvarine, katero tudi slovenski učitelj z vspehom porabi, a najvažnejši oddelki v njih so zanj skoro da brez veljave; kajti v njih se jemljó nemške šolske knjige, nemška berila za podlogo pri praktičnih poskusih, a mi slovenski učitelji moramo jemati za podlogo pri praktičnem izurjevanju naše slovenske knjige, sestavke naših beril.

Ko smo dobili pred nekaterimi leti v roke od naših sl. c. kr. deželnih šolskih svetovalec splošne učne načrte, velelo se nam je, sestaviti na podlogi teh nadrobne učne načrte, pri čemer se je smelo morebiti tudi to in ono izpustiti in morebiti s čim drugim nadomestiti; kajti pri sestavi nadrobni učni načrtov mora se vsekako ozirati na šolske knjige, katere so ravno v rabi. Takrat pa takih drobnih učni načrtov ni bilo moč sestaviti, ker ni bilo še novih slovenskih beril. Učni načrt je in mora odvisen biti od šolskih knjig, ako so poslednje le količkaj sestavljene po načelih didaktike in pedagogike. Zato mora praktična metodika poleg splošnih navodov in praktični učni poskusov za vse predmete na vseh stopnjah obsežati tudi nadrobne učne načrte, ki so sestavljeni na podlogi vpeljanih šolskih knjig.

Naši slovenski šolski časopisi so v teku poslednjih let lepo posnemali napredne nemške učitelje in priobčili v svojih predalih zlasti lepo število učni poskusov. Toda

take spise učitelj takrat navadno rad ne čita, ko se mu ravno ponujajo; kadar bi jih pa potreboval, to je takrat, kadar se za šolo pripravlja, jih pa nima pri rokah. Zato bode menda hvaležna naloga, 1) zbrati iz naših časnikov, kar se je tu pa tam v tej stroki dobrega že natisnilo in 2) dodati novih dobrih vzgledov, kakoršnih se še ni na beli dan spravilo.

Vsak izurjen slovenski učitelj res da ne bo potreboval takovega navoda, a vprašam: kdo se more ravno gledé našega slovenskega jezika izurjenega imenovati? Malokdo! Kar je mlajših učiteljev, ti razpolagajo res s precejšnjo množino pridobljenih znanosti, a manjka jim večkrat vaje, pridobljeno blago, katero so si v nemškem jeziku prisvojili, po najboljši poti slovenskim otrokom razložiti. O njih bi se skoro smelo reči: imajo, pa prodajati ne znajo. O starejših naših sodrugih bi nekateri morda trdili, da veljá ravno nasprotno, da bi dobro prodajali, ako bi le dovolj imeli. Jaz tega ne rečem, a trditi pa smem, da se nekateri poslužujejo starih metod, katerih novejša šolska praksa in napredna metodika ni po vsem potrdila. Nekaj je pa tudi tovarišev, kateri so v metodah preveč izbirljivi ali vsaj nestalni. Ker se jim način poučevanja, ki so ga brali v tej ali oni knjigi ali v časopisu, ni takoj uspešnega izkazal, hitro se lotijo drugega in tretjega ter tako begajo sebe in učence. Temu je bil vzrok to, ker se je slovenskim učiteljem ponujalo preveč raznovrstne hrane, in še to v nekoliko neumljivi in preveč hvaljeni obliki. Zato je silno potrebno, da dobimo enkrat v domači besedi navod, ki bode priporočal in poudarjal največ le en način, kako uspešno poučevati našo mladino v našem jeziku z ozirom na naše razmere, na naše knjige, naše moči in naša sredstva. Morebiti se meni to vsaj nekoliko posreči.

Novice

pa

Dr. Janez Bleiweis.

XIX. 1861. „Novo leto je vsakemu časniku pripravna prilika reči svojo. Novice — po svoji obilni udeležbi pisateljev iz vseh krajev naše domovine v resnici glas slovenskega naroda — imajo nalogo blagostanje in omiko slovenskega ljudstva povzdigniti in se potegovati za pravice njegove . . A doslej smo le malo dosegli . . Ni tedaj čuda, da mi Slovenci gledamo na cesarski ukaz od 8. avg. 1859 kakor sveti trije kralji na zvezdo, al zmiraj — zastoj! . . Cesarski diplom od 20. avg. nam je zagotovil novo dobo . . Svobodno gibanje županij, deželni zbori in državni zbor je tista važna trojica, ki nam obeta bolje, nove čase . . Prevdarjati je že sedaj treba, ktere može bomo volili v zборе, ki bojo razsojevali našo srečo ali nesrečo. Le možje rodoljubni, ki naše reve in naše žulje poznajo, možje znane poštenosti, bistrega uma, vajeni v besedi, in ki se ne bojé odkritoserčno govoriti, naj bojo brambovci naših pravic. Kimovce, hinavce, mevže, izrodnike pustimo drugim . . Bolja prihodnost nam je zagotovljena. Te se zdaj veselimo, nikoli pa pozabivši prislovice naše, da le sloga jači, nesloga tlači. To so naše serčne želje o nastopu nove dobe mnogonárodne Avstrije, pravi vrednik v prvem spisku „Slovencom za novo leto“. Bog daj srečo!“ —

V devetnajstem tečaju je dr. Bleiweis spisal posebej na pr.: „Kako murbe ravnati, da bomo pridelovali čedalje več svile. O tatvini sadja. Naši kmetje. Mlačnim rojakom v prevdarek. Našim kmetijskim gospodarjem v prevdarek. Vojska zoper kerte. Kaj zima storí. Ali ima luna nekašno moč do rastlin. Sadimo divji kostanj in zakaj. Kako se dobi dobro in kaljivo murbino seme. Nekaj o tem, kar je kmetijstvu najbolj

potreba. Kostí množijo redivnost zemlje. Kuga svilnih červiĉev v Evropi. Čujte gospodari, ki imate živino. Kos in serpov ne bomo več klepali. Kako bi asekuracija zoper toĉo se dala najbolje napraviti. Zgodnji krompir. Vertni in poljski ĉuvaji. Oreh. Pregovori za kmetijske pa tudi druge ljudi. SenoŹet kmetijskega gospodarja najveĉi zaklad. Sol pri reji telet. Besedica o globokem in plitvem oranji. Ŗota in nje pepel za gnoj. Dobrovoljen opomin zavolj ĉepljenja koz itd.“ Spisaval je tudi kratke gospodarske, kovaške, Źivinozdravilske skuŹnje in novice. —

„Nove vĉelike postave za vse cesarske deŹele“ priobĉujejo se v 10. l. s pristavkom: Te nove, Źe tako dolgo (vsled ces. diploma od 20. okt. 1860) priĉakovane postave so toliko vaŹne za nas vsakega, da jih, opustivŹi vse drugo, kar sicer devljemo na prvo stran, postavimo danaŹnjemu listu na ĉelo: Oklicni patent cesarski. Ustava za derŹavni zbor. Ustava za derŹavni svĉt. Ustava za deŹelne zbore. — Kako pa se voli v derŹavni zbor. Volilcom slovenskim vsem za deŹelne zbore, kjer se naznanja, kakoŹni morajo biti moŹje — poslanci. — Peticija (proŹnja) Slovincov do c. kr. derŹavnega ministra g. viteza Schmerlinga o zadevah Źolstva, ces. uradnij in razglaŹevanja ces. postav in družih oklicev (144. 145). Odgovor protivnikom slovenske peticije. — NaŹ program. Źolski naŹ program za Slovence gledĉ ljudskih in srednjih Źol (367. 368). To vse so stvari, v kterih je kot voditelj sodeloval dr. Bleiweis. — Samizvoljen za poslanca v treh krajih — v Ljubljani, Kranji in Kamniku — sprejame volitev za Ljubljano — njeno okolico — in zahvaljevaje se volilcem za toliko ĉast pravi v odpertem pisemcu (str. 108): — „misliti si ne morem drugaĉ, kakor to, da neutrudljiva delavnost, katero Źertujem v Novicah svojemu preljubemu narodu Źe veliko let, mi je naklonila to veliko zaupanje in da je to neprecenljiva hvala Novicam in tistim domorodnim reĉĉm, ktere one zastopajo“. Razun Novĉarja iz domaĉih in ptujih deŹel — je spisoval najveĉ sam novice iz deŹelnih zborov ter poskerbel, da so se govori naŹih poslancev nekaj v listu nekaj v dokladi priobĉevali. — Slovenci! kliĉe v l. 11 dr. Bleiweis, bliŹa se imenitni ĉas in Źe je pred durmi, da bomo volili poslance v deŹelni zbor po novi ustavi, ki nam jo je podelil presvetli cesar 26. sveĉana t. l. Ako ste dobro prebrali ustavno postavo, ki so jo Novice v zadnjem listu na znanje dale, morate paĉ spoznati, da Źe kaj takega ni bilo. — Nato poduĉuje svoje rojake o tej stvari, in sklepa, naj si volijo moŹe s tistimi trojnimi lastnostmi, ki smo jih v poslednjem listu Novic na 77. strani pisali. In tam priporoĉa: „Posebno se ogibajte onih domaĉih moŹ, ki bodo po vetru plajŹŹ zasukavŹi zdaj naenkrat, ko bi trenil, premenili se iz protivnih ali mlaĉnih ljudi v tople, vroĉe prijatle mile naŹe slovenŹĉine. Ni veĉjega gada kot so taki veternejaki; ti bodo berŹ drugaĉe plesali, ĉe bi se jim druga kakoŹna zagodla. Pazite dobro na volkove v jagneĉjem koŹuhu. Loĉite pleve in ljuliko od ĉistega zernja!“ — In Źal! vprav Slovincem se takih ni manjkalo. VŹe na str. 240 odgovarja vredniŹtvo: „Gosp. dopisnikom, ki so nam dopise zoper g. DeŹmanovo obnaŹanje poslali v prozi in pesmah: Ker celih Novic z obilnimi spisi, ki smo jih prejeli od mnogih slov. krajev, ne moremo popisati, nam ne bote zamerili, ako jih denemo ad acta. Da pa pravice ne Źalimo, moramo povedati, da nam je tudi nekdo pod imenom odsluŹenega vojaka zahvalnico na g. DeŹmana poslal, ki se vĉede, kakor da bi bila res tako menjena, pa obsega od konca do kraja toliko smeŹnic, da ne vemo, pri ĉem da smo. V izgled damo iz pisma le eno uganjko: Zakaj se krajnski fantje s tako Źalostjo od svojih mater in svojih ljubic loĉijo, kadar imajo k soldatom iti? — Veĉidel samo zato, ker — nemŹkega jezika ne zastopijo. — To je prvo, kar sliŹimo. Fantje! kaj je res takal!“

Ker se je vzbujala narodna vzajemnost slovanska, povedal je v Novicah, kaj je

panslavizem; da je književni ali literarni dober in dopuščen, državni ali politični pa nedopuščen, puntarsk, na pogubo Avstriji; povedal je tudi, od kod da jemljemo slovensko omiko. — Da nam je političnega lista živo treba, so Novice že lani prve dokazale. . . Ko bi Novice hrepenele biti „Amtsblatt“, bi bile že lahko leta 1849, ko jim je minister Bach to čast ponujal in ne bi bil prišel „Časnik Ljubljanski“ na dan. Al Novice so rekle takrat, da ostanejo to, kar so iz začetka bile, in tistim, ki mislijo sedaj 1861, da Novice se hočejo vesti kot „političen časnik“ in ne imeti zraven sebe drugega, rečemo danes, da Novice bojo ostale, dokler bojo pod sedanjim vredništvom, tudi do konca to, kar so do zdaj bile in da večkrat ko enkrat ali dvakrat na teden ne bojo nikdar izhajale in nikdar ne svojega obsežka spremenile. . . Da bi se ne splačal dandanašnji politični list slovenski, ni dvombe, ako le dobí vrednika kakor ga je imela nekdanja Slovenija (7. 48. 168). — Šolske reči je sproti rad priobčeval; povedal svojo misel o spisovanji šolskih slovenskih bukev (268), o slovénsko-nemškem slovníku (228), o gimnaziji in o realki (151. 157). Pervi je dr. Bleiweis podpisal donesek svoj (50 gld.) za akademijo jugoslavensko in naznanjal nabiro po Novicah (281. .). — S posebno vnemo je delal na to, da se je ustanovila v Ljubljani narodna čitalnica in po poterjenih pravilih obhajala v obletnici cesarskega oktoberskega diploma 20. oktobra svoj rojstni dan (326. 356).

Novice so nekterim ljube, nekterim tern v pēti. . . Novi časi so dali novo važnost vsem časnikom. . . Prizadjale si bojo s krepko podporo domoljubnih prijatlov svojo dolžnost zvesto spolnovati. — Da vzamemo časih nasprotna si dopisa v Novice, nam menda ne bo noben gosp. dopisnik za zlo vzel, kdor vé, da vsi le iščemo domoljubnih mož, in če smo si tudi včasih „inimici causae“, smo si vendar „amici personae“ (304). — Velik časnik slovensk prepuščamo drugim; Novice ostanejo kar so bile: list za narod slovenski. . . Nobenemu drugemu narodu sovražne, bojo terjale kakor dosihmal le, kar tudi slovenskemu narodu po pravici gre; od tega vodila pa ne odstopile za dlako, če tudi pisano gleda protivnik (414).“

XX. 1862. „Kaj si želijo Novice od novega leta“ za Avstrijo državo in posebej za slovensko našo domovino, kaže v prvem sestavku, češ, enake dolžnosti, enake pravice, in Novic sveta naloga je, v vrsti z drugimi domačimi časniki, ktere vse edina misel vódi, braniti pravice slovenskega naroda, ktere ga je tudi Bog ustvaril in mu Cesar dal njegove pravice. — In v zvezi s tem, kar je povedal vrednik konec lanskega in v prvem listu tega leta razlaguje (str. 10. 11): Kdo so protivniki naši? Prvi so nevedneži, drugi veterinjaki, tretji zlobneži — dopisuni po nasprotnih časnikih. Dodavši še pešico uskokov ali odpadnikov, kteri ne spadajo v nobeno vrsto, sklenemo te vrstice s tem vošilom: Bog daj, da se tudi s prvo vrsto porazumemo, ter da se veter obrne za drugo; tretji pa želimo, da naj le še naprej dalje sama sebe gnjusi kakor do sadaj; prišel bode čas, ako Bog dá, da bo njihovi hudobji in njihovemu rogoviljenju konec.“

Spisal je dr. Bleiweis v dvajsetem tečaju posebej na pr.: „Poduk o boleznih goveje živine, ktera se nahaja ravno zdaj po več naših krajih. Ministerski ukaz zavolj znižane cene živinske soli, — pa še ena želja naša. Kdor si hmelja prideluje, mošnjejo si napolnuje. Župani, eno besedico do Vas. Nekatere poljedelske pravila kmetovavcom. Črne bukve. Graška asekuracija zoper ogenj v pretečenem letu 1861. Še nekaj o murbah. Varovajte gojzde in sadite les. Navadne napake pri vinstvu. Krvomok, ki sedaj po več krajih goveda napada. Ali kmetijske družbe ali kmetijske zbornice. Samoklajarji. Zavoljo cestnikov na Kranjskem. Kdo so najboljši varhi na polji in v gojzdi. Prepoved skrivnih zdravil. Zakaj se ne sadé drevesa po mejah na polji. Vprašanje in odgovor zastran móre pri prešičih. Čujte gospodarji! goveja kuga nam žuga itd.“ —

Da bi se po mestu v družinah in hišah gosposkih bolje čislali jela slovenščina, v ta namen je trudil se dr. Jan. Bleiweis v čitavnici, in podučno-humorističen govor v njej dal je tudi posebej natisniti v knjižici 18) z naslovom: „Slovenski jezik pa Krajnska špraha“. V Ljubljani 1862. 8. str. 16. Natisnil J. Blaznik. — V tej knjižici dokazuje, da naš jezik je jezik slovenski, da se od nekdanj tako imenuje, in da „krajnska špraha“ je le po primešani nemščini ali laščini pokvarjeni slovenski jezik, katero špraho moramo kot plevel trebiti iz pšenice, da bode jezik naš čista slovenščina, vredna svojih slavnih sestic, ki jih govori nad 80 milijonov sorodnih nam bratov.

V tem tečaju je dr. Bleiweis, pregovorjen po prof. J. Macunu, jel pisati r samoglasniško, in na nekatere oponašanja odgovarja v spisku: Zakaj Novice izpuščajo tihi e in pišejo črko r kot samoglasnik (34)? — Zlat je nauk, ki ga daje vredništvo o slovenski pisavi dopisniku (16): Vaš dopis kaže, da ste sposobni stopiti v vrsto slovenskih pisateljev; le lotite se spisov, katere ste nam obljubili, samo poglavitne reči ne zabite: pišite po domače, to je, v duhu našega jezika, pa ne ptujega; mislite po slovensko, pa pišite ne zavito v dolgih perijodah, ampak v kratkih stavkih, prosto in lahko razumljivo; ne rabite preveč samostavnih imen, posebno abstraktnih se varite kakor živega ognja; glagoli naj nadomestujejo samostavne imena; namesto ptujih rabite domače slovenske izreke, prislovice, vsklrike itd., ki jih še veliko v narodu živí, pa se žalibog! še preveč pogrešajo v naši pisavi. Vsak jezik ima lastnosti svoje; teh se držimo, pa se ogibujmo ptujih. — O pogostnih pomotah na naših poštah daje (86) nauk: Naj naši ljudje se ne pošiljajo v ptuje kraje, ampak taki naj služijo v naših krajih, ki naš jezik razumejo in katerih mrzlica ne strese, kadar jim pride pismo s slovenskim napisom v roke. Da pismo z napisom v „Postojno“ roma v „Zagreb“, in da so taki nevedni poštni uredniki, katerim se mora tolmačiti, da Postojna je „Adelsberg“, to je že samo po sebi kritike dosti za prelubo našo ravnopravnost! — O prevelicah davkih vsléd katasterske cenitve na Kranjskem opominja (210) Bleiweis prav: Tukaj se pač očitno vidi, da tisti, ki se poganjajo za obveljavo jezika domačega v vseh zadevah in terjajo, da kdor ima z našim ljudstvom opraviti, mora v njegovem jeziku ž njim govoriti, niso jalovi sanjači in sebičneži, kakor jih pitajo nasprotniki ravnopravnosti národne domači in ptuji. Dokler ne bo naš jezik pravične te obveljave popolnoma dosegel, bo naš kmet zmiraj mutec in ptujec v lastni svoji deželi. Vemo sicer, da so tudi gospodarji bili, ki so znali po nemški govoriti s ptujimi katasterskimi možmi; al velika večina ljudstva našega ni mogla tega, in je mogla tedaj molčati — in ker nismo imeli dosti krepkih zagovornikov svojih, kakor so jih imeli Štajarci, je prišel tisti sila veliki razloček na dan, ki je med kranjsko in štajarsko katastersko cenitvo zemljišč, in vse pozneje potegovanje tadanjih deželnih stanov bilo je zastoj! —

K prof. M. Peternelovemu sestavku: „Imena, znamenja in lastnosti kemiških prvin“ v letopisu ljubljanske niže realke pristavlja: Pri ti priložnosti si ne moremo kaj, da bi ne omenili, kako zeló Slovenci pogrešamo matice in društva, katero bi potrebnih knjig dajalo natiskovati. Žalibog je malo pisateljev tako srečnih, da bi zamogli zraven svojih del in trudov dragi domovini žrtovati še svoje pičlo premoženje. Ali bi se s pomočjo slovenskih rodoljubov ne dalo spraviti na dan društvo, ki bi izvrstne vednostne in lepoznanške dela na svetlo dajalo in večidel revne pisatelje podpiralo? To vprašanje stavimo zlasti vam domorodci, ki vam je mili Bog materialnega blaga dovolj dodelil (273). — Novo leto je pred durmi . . . Skušnje preteklega leta nam kažejo, da je nam Slovencom ustava dosihmal še skor vse na dolgu ostala v narodnih pravicah, brez katerih za nas ni prave svobode. Zahtevamo pa o tem nič drugega kakor to, kar pošteni udje mnogonarodne Avstrije terjati morejo, — in kako pohlevne so naše terjatve za zdaj, ko spo-

znamo, da ni mogoče na vrat na nos odpraviti vseh zastarelih napak, kaže svetu naš program, ki smo ga razglasili v 45. listu lanskega leta in kterega smo se vseskozi zvesto držali pa se ga tudi vprihodnje bomo. Protivniki naših narodnih pravic sicer za-se hočejo, da njim ustavna svoboda sije kot plinova (gazna) luč, mi pa naj smo z lešrbo zadovoljni; ker pa nismo, so celo leto skor dan na dan razlivali hudobni strup obrekovanja in natolcevanja očitno in skrivé na nas, češ, da omamijo delavnost našo. Al zmotili so se! Kdor stoji na postavni poti, ne oplaší ga psovanje nobeno. Kolikor bolj so mislili sovražniki naši, da podirajo dom slovenski, ki v pravični Avstriji svoje trdno stališče išče in ne škili gori v „nemško carstvo“ pa tudi ne doli na „novo južno kraljestvo“, toliko bolj so pomagali zidati nam močno trdnjavo, s ktere vihra zastava s tremi barvami: „vera, car, domovina“; zakaj začeli so se dramiti tudi taki, ki so pred spali, in se vstopili pod zastavo národno. In spolnile so se nepozabljive nam besede rajnega g. knezoškofa Slomškega, ki so nam jih ob novem letu pisali, rekši: „Le naj gnojijo protivniki naši z gnojnico hudobnih jezikov, — za toliko gorši bode pravična naša reč rastla, ker Bog je z nami in cesar“. Ker se bojo začeli prihodnje leto deželam toliko važni deželni zbori, bojo Novice donašale vse, kar se bo važnega godilo v njih, in kakor letos niso skope bile z dokladanjem posebnih listov, tako bojo tudi v novem letu storile kadar koli bo potreba, da bravec obširniše zvedó vse imenitnejše stvari po svetu (432).

Učne slike iz zgodovine.

(Piše **Tone Brezovnik**.)

(Dalje.)

V. Morska bitka pri Salamini. (480 pr. Kr.)

Mej tem, ko so se pri Termopilah na suhem vojskovali, se je pri Artemizijskem nosi tudi grško brodovje skusilo s perzijskim, in ni se mu umaknilo. Ko jim pa doide poročilo, da je junaški Leonida s svojo četico pal, sprevidijo, da se srednja Grška ne dá več ubraniti sovražniku, ter so se vrnili domov, da bi branili Atene.

Neštevilna Kserksova vojska pa se je valila brez upora naprej. Grozovito so divjali perzijski vojaki. Kamorkoli so prišli, so požigali vasi, podirali mesta, ljudi pa prav po živinsko mučili in morili.

V tej bedi spomnil je vrli Temistoklej Atenjane zopet na Apolonov rek: Le leseno zidovje bo Atenjane rešilo. Na njegov svét so zapustili nesrečni prebivalci svoje mesto. Starčke, žene in otroke so odpravili na bližnje otoke; kar pa je zamoglo orožje nositi, je moralo na ladije. Zapuščeno mesto so divjaki takoj porušili.

Mej tem se je vse grško brodovje, blizo 400 ladij, zbralo pri Salamini, ne daleč od Aten ter pod poveljništvom Temistoklejevem pričakovalo sovražnika. Ko ta pride in je bilo vse morje kakor daleč je okó segalo, s perzijskimi ladijami pokrito, vpade jim serce. Vsi so hoteli zbežati. Premedeni Temistoklej si je tudi iz te zadrege vedel pomagati. Hitro pošlje skrivaj zanesljivega sužnja k Kserksu ter mu naroči, da naj mu pové to-le: „Mogočni kralj, jaz sem Tvoj prijatelj ter želim v tvojo službo stopiti. Grki so se med soboj sprli ter nameravajo zbežati. Okleni jih in vse brodovje je Tvoje“.

Kserks, ki je komaj čakal, da bi Grke tudi na morji premagal, prijadra takoj ter oklene Grke. Grki so tedaj morali ostati ter se bojevati. S to zvijačo rešil je Temistoklej domovino. Priboril je tù (l. 480 pr. Kr.) najslavnejšo zmago nad perzijanskim brodovjem. Ves zbezan zbeží Kserks proti Helespontu. Iz bojazni, da bi ga Grki ne vjeli,

prepeljal se je bajè v bornem ribiškem čolni čez morsko ožino, čez kojoj je pred nedavnim tako ponosno na čeli svojih dveh milijonov vojakov jezdil.

VI. Konec perzijskih vojsk.

Vojske končati pa Kserks še vender ni nameraval. Pustil je enega svojih vojskovodij z veliko vojsko (350.000 mož) na Grškem, da naj prihodnje leto Grke kaznuje; a spodletelo mu je tudi to. Atenjani in Špartanci so ga popolnoma premagali in pobili. V priplenjenem perzijskem tabori našli so neizmerno mnogo denarja, brez števila zlatih in srebrnih posod ter mnogo drugih dragocenih reči.

Še drugo redko srečo doživeli so Grki isti dan! Atenjsko in Špartansko brodovje premagalo je pri maloazijskem obrežji (Mikalskem nosi), kamor so Perzijane zasledovali, perzijsko brodovje.

Tako postala je Grška prosta. Perzijanov pa je le malo videlo svojo domovino. Njih vrnitev je bila podobna žalostnemu mrtvaškemu sprevodu. Grke pa so te nepričakovane zmage navdahnile s takim pogumom, da so bat obrnili, t. j. šli so nad Azijo. Posrečilo se jim je Perzijane tudi tam na suhem in na morji premagati ter svoje prekmorske brate iz perzijske podložnosti oprostiti.

Tako se je končala ta imenitna vojska. Te vojske so jasno pokazale, koliko premore tudi mali národ, če je svoboden, omikan in složen. Pred tako uboga, mala in neslavna Grška, postala je zdaj po tako slavnih činih na suhem in na morji, bogata, močna in slavna.

Nekoliko o barvah.

(Spisal J. B.)

Barve so različne, in veliko jih je, toda tri so glavne, namreč: rudeča, višnjeva (modra) in rumena. Vse druge pa so mešane barve, ker se dajo narediti iz teh treh. Take so: vijolična (violet), zelena, pomarančna (žolta, orange), kostanjasto rujava (russet), cimetno rujava (citrin), temnovišnjevo rujava (olive) i. t. d. Bela in črna v resnici nisti barvi. Bela je namreč svetloba, torej vse barve skupaj, črna pa je temna, torej pomanjkanje barv. Vse druge barve se tudi v fiziki razlagajo po naukih svetlobe. Ako namreč kako telo od sedmih mavričnih barv samo rudeče žarke na sebi obdrži (absorbira), vsi drugi pa odleté (reflektirajo), potem je truplo rudeče. Na enaki način postanejo telesa višnjeva, rumena i. t. d. Čudno je tudi, da žarki dveh barv se združijo v belo, tako n. pr. rudeča in zelenovišnjeva, višnjeva in pomarančna, vijolična in zelenorumena. Te barve imenujejo se dopolnilne (komplementerne). Včasih pa se bela izpremeni, ako ob enem naše okó še kako drugo barvo zagleda, tako n. pr. vpliva rudeča na belo, da postane zelena, rumena naredi iz bele vijolično, pomarančna pa višnjevo. Take barve imenujejo se sobarve (kontrastne barve).

O mešanji barv. Iz rudeče in višnjeve se naredi karmezin, bager (purpur) in vijolična. Iz rudeče in rumene se napravijo škrlatna (Scharlach) in pomarančna. Iz višnjeve in rumene naredi se različna zelena. Iz zelene in vijolične naredi se temno višnjevo-rujava, iz zelene in pomarančne cimetno-rujava, iz vijolične in pomarančne kostanjasto-rujava. Iz rudeče, rumene in višnjeve naredi se siva, kakor tudi iz zelene, vijolične in pomarančne. Za tako mešanje rabijo se navadno sledeče: karmin (češnjevo rudeča), Pariška višnjava (Pariserblau) in gumiguti, katere Anreiter na Dunaji in Günther & Wagner v Hanovri po 3 kr. prodajajo. Večkrat se tudi imenujejo sledeče barve: cinober je rumenkasto-rudeča, roza je svetlorudeče-vijolična, lila je svetlo vijolična, ultramarin je svetlo višnjeva.

O izbíri barv. Vsak naris dobí obarvan več življenja. Ni pa vse eno, kako se barve ena zraven druge postavijo. Za ozadje (Hintergrund) rabi se navadno blede tuš, črnilo z vodo, kavina voda ali tobakov sok. Primerne zveze različnih barv so: (rudeča in višnjeva), (pomarančna in ultramarin), (rudeča, višnjeva in rumena je najlepša in najvažnejša zveza, ki se nahaja v vseh slogih), (rudeča, zelena in rumena, posebno zlatorumena), (višnjeva, rudeča, zlata in bela je prav lepa zveza, ki se nahaja posebno v alhambrinih ornamentih). Paziti pa je treba pri slikanji, da se ne jemlje višnjeve in zelene barve v usta, kajti hud strup so! Treba je torej imeti pred soboj kozarec vode za snaženje čopičev; dobro je tudi papir z gumijem prilepniti, da pri slikanji ne dela robov. — To veljá za slikanje z vodenimi barvami; kako pa naj se ravna z oljnatimi, vediti morajo umetniki, slikarji natanko.

O pomeni barv. V človeškem življenji imajo tudi barve različen pomen; tako pomeni črna žalost, bela nedolžnost, rumena ljubosumnost, rudeča srčnost in ljubezen, škrlatna srd, vijolična otožnost, višnjeva zvestoba, zelena upanje.

O porabi barv. Barve se ne rabijo samo pri slikanji različnih podob; potrebujejo se tudi pri tehničnem risanju, pri izdelovanji različnih črtežev. In sicer se s karminom prevleče zidovje, les z gumiguti ali žgano sieno, pota s sepijo, železo z berlinsko višnjevo, vrti in travniki s zelenim volkom (Grünspan), gòzd s zeleno in rujavim tušom, voda z višnjevo.

Barve izbrali so si tudi národi, države, dežele in mesta za ločitev. Tako ima Avstrija črno in rumeno na svoji zastavi. Francoska, ruska in Kranjska je rudeča, modra in bela. Nemčija ima rudečo, črno in belo (rumeno), Italija in Ogerska rudečo, zeleno in belo, Štajerska in Ljubljana belo in zeleno.

Celó pri obleki je barva važna. Črna je bolj za zimo, ker solnčne žarke zeló obdrží; bela za poletje, ker žarke naj bolj odbiva. Barvo pa naj bolj obdrží siva obleka. Krasotice belolaske izvolijo naj si zeleno in višnjevo obleko, črnolaskam pa se bolj podá rudeča in rumena obleka.

D o p i s i.

Iz Štajerskega. (Dalje in konec.) *F*) Raznoterosti. Njih Veličanstvo presvitli cesar so podarili za sezidane šole v Vuhreti 300 gold., za ono na Ptujski gori 200 gold., štajerska hranilnica podarila pa je 500 gold. — Društvo za varstvo živali je podarilo gosp. Jos. Weiss-u, defenetivnem podučitelju v Celji, 25 gold. v priznanje njegovega uspešnega delovanja na tem polji. — Umrli je v 12. dan junija gosp. Ivan Nedeljko, kaplan v Šmartinu pri Vurbergu. Ranjki je precej burno živel. Rojen l. 1849. pri sv. Križi pri Ljutomeru, vstopil je po dovršeni gimnaziji v Mariborsko bogoslovje, katero pa je čez dve leti zapustil ter nastopil službo pomožnega učitelja pri Veliki nedelji. Ko se je l. 1874. osnoval v Gradci enoletni praktični učiteljski tečaj, podal se je tudi on tje. Leta 1875. prišel je za začasnega učitelja v Hoček pri Mariboru. Tù postal je tudi marljivi sodelatelj »Slov. Učitelja«. Pa že l. 1876. obesil je učiteljstvovanje zopet na klin ter se vnovič podal v Maribor v bogoslovje. Ko je bil posvečen, služboval je za kaplana v Šmartnu pri Slovenjgradci, a potem pri Vurbergu, kjer ga je smrt rešila. Naj v miru počiva! — Národni okr. šol. svèt v Ptui se krepko poteguje za to, da se od neke prejšnje uradne učit. konference storjeni sklep, da se pouk v nemščini v ptujskem okraji ne pričénja pred 4. šolskim letom, tudi res izpelje. Tudi zoper telovadbo v šolah na deželi se je ta okr. šol. svèt izrekel. — Zavoljo ošpic so se morale zapreti šole v Trbovljah, Vodah, pri sv. Katarini, v Ločah, Celji in Teharjih, zavoljo difteritis pa pri sv. Janezu v Sag-ganthalu. — Predsednik štaj. učit. zveze, nadučit. Jos. Petz, pozivlja vse one učitelje, kateri so naredili nekedaj skušnjo za mestne ali glavne šole a še zdaj služujejo, da naj mu to v lastnem interesu v kratkem naznaniti blagovolijo. — Mej nemškimi učitelji na Štajerskem vrè. Mnogi postali so namreč nezadovoljni s »Paedagogis che Zeitschrift«, ter hoté izdavatí nov list kot gla-

silo in lastnina štaj. učit. zveze.*) A nad tem velik vriš in hrup nekaterih! Zadnja (17.) številka »Paedag. Zeitsch.« rotí in pridruša svoje verne, naj se ne dajo omajati, naj ji stojé zvesto na strani. (Priznati pa se mora, da so na strani nezadovoljnežev najboljše Graške učit. moči.) No, če se to že na zelenem lesu godí, kaj še le potem na suhem! Če so že Nemci sami postali s tem listom nezadovoljni, kaj naj porečemo še le mi Slovenci, posebno, odkar ima krmilo njegovo v rokah nekov Ferd. Fellner. Kajti, mej tem, ko so vsi prejšnji uredniki (posebno g. Trunk) bili že vsaj nekoliko pravični in milostljivi nam Slovencem, obseva zdanjega pravi »furor teutonicus«. Navedem naj vam o njegovi mržnji proti vsemu, kar po slovenstvu diši, le en vzgled! Vedno je dozda prinašal ta list med pismenimi vprašanji sposobnostnih skušenj v Gradci tudi ona iz slovenščine. A g. Fellner? Dal je ponatisniti pač ona iz francoščine in angleščine, a o slovenskih ni ne duha ne sluha. Se vé, ker nima ta list mej Slovenci nobenega naročnika, — pač pa mnogo na Francozskem in Angležkem. Ka-li? Kaj naj storimo mi Slovenci pri tem »boji«? Na katero stran naj se vržemo? — No, mislim, da na stran — »Učit. Tovariš«. On naj bo naše glasilo, njega podpirajmo, njega razširjajmo. Nemci pa naj si izberó glasilo, kakoršno jim ljubo. Dobička ne bode za nas pri tem »boji« nikakoršnega. Kajti če tudi začne izdavatí »štaj. učit. zveza« svoj list, imeli bodo glavni vpljiv na list vedno le Graški učitelji, glavni urednik lista ostal bo vedno nemški Graški učitelj kot do zdaj, nikdar pa ne bode kakov Slovenec. Za to je kakoršna koli taka prememba, za nas kakor pravi nekov draščičen prigovor: »ghüpfte, wie springte« in lahko ostanemo pri tem boji »kühl bis ins Herz hinein?« — Poročal sem že, da prinaša Graška »Tagespost« vsako drugo nedeljo eno stran priloge kot »Unterrichtszeitung«. Priznati se mora, do se do zdaj ta priloga že dobro obnaša. Pred ne dolgim je govorila v dolgem članku za to, da se naj na ljudskih šolah pri telovadbi zapoveduje po vojaški, a ne več v posebnem telovadskem jeziku, češ, naj se otroci že v mladosti privadijo poznejše vojaške komande in ker je mnogo mnogo učiteljev vojakov, katerim je gotovo neprijetno v šoli tako, pri vojaki pa drugače zapovedovati. Tudi o uredbi naših glavnih počitnic je spregovorila besedo. Žal, da se je pisatelj tega članka oziral le na šol. okraj Gradec (mesto.) Pritoževal se je namreč, zakaj so počitnice na srednjih šolah drugačne, kot na narodnih. Kaj bi bil še le pisatelj rekel, ko bi se bil ozrl nekoliko na deželo?! Tù bi bil našel strašne reči. Pri zidnji babilonskega stolpa menda ni bilo večjih zmešnjav, kot je pri nas na Štajerskem s počitnicami. Smelo trdim, da ga ni učitelja na Štajerskem, ki bi znal počitnice kake poljubne ljudske šole za trdno določiti. Imamo namreč troje glavnih velikih počitnic z nekaterimi pododdelki. Na nekaterih ljudskih šolah so glavne počitnice od 31. jul. do 15. sept., na drugih od 1. sept. do 15. okt., na tretjih od 15. sept. do 1. nov. V vzgled navedem tri ne mnogo čez 2 uri narazen ležeče šole: Celje (mesto), Vojnik (okr. Celje okolica) in Črešnice (okr. Konjice). V Celji sklenejo šole 31. jul. ter jih začno 15. sept., v Vojniku sklenejo 31. avg. ter začnejo 15. okt., v Črešnovcih pa sklenejo tedaj, ko se v Celji zopet začno, t. j. dné 15. sept. Tako ima skoro vsak šol. okraj svojo »posebno pečenko«. Tù bi bilo pač treba družega Herakleja, ki bi ta Avgijev hlev nekoliko očistil. *Tone Brezovnik.*

Iz Štajerskega. (Pedagogično književno društvo.) — Ako se ozremo na dozdanjo našo pedagogično književnost, in ako v poštev vzamemo vse težavne zapreke, ki so nas ovirale, tedaj moramo pač vsi priznavati, da smo v tej stroki precej napredovali. Po prizadevanji posameznih rodoljubnih in trudoljubivih mož, mej katerimi se v prvej vrsti odlikujejo gg. Andrej Praprotnik, Ivan Tomšič in Ivan Lapajne, nam je v primeroma zelo kratkem času vzraslo obilo dobrega sadú.

Toda, ako besedo »slovstvo« vzamemo v strogem pomenu, tedaj smemo to, kar imamo, imenovati še le podlogo našemu pedagogičnemu slovstvu. Naše polje v tej stroki je prav za prav še le iztrebljeno, izorano, povlečeno; vsega drugega nam še manjka. Naše pedagogične literature ne smemo tako dolgo smatrati kot dozorole in (za vse naše potrebe) dovolj razvite, dokler v tem ôziru ne bomo postali popolnem nezavisni od inostranskih, oziroma od nemškega slovstva: kadar slovenskemu pripravniku ali učitelju, hotečemu pripravljati se za svoj poklic ali se v njem nadalje izobraževati, ne bode v ta namen treba sezati po tujih pomočkih, marveč bode v domačem slovstvu za tó našel vseh potrebnih sredstev. K temu pa ne zadostujó edine šolske knjige za učiteljišča, katerih vseh sicer itak še tudi nimamo.

Nam manjka pred vsem znanstveno-pedagogične literature, temeljitih strokovnih knjig. Ono malo, kar je iz te stroke napisanega po naših šolskih listih, nam dolgo še ne more zadostovati.

*) »Paedagogische Zeitschrift« je lastnina Graškega mestnega učit. društva, katero si tudi vsako leto med sabo vóli urednika.

Pa tudi naše šolsko slovstvo (obsegajoče učne knjige, pomožne in navodne knjige za učitelja pri poučevanju), — dasiravno so nam nekateri marljivi šolski pisatelji, osobito g. Lapajne, že precej v to vrsto spadajočih knjig oskrbeli, — v obče ni posebno obilno. Posebno izvirnega imamo tu le malo. Pa ko bi vsaj za vsak predmet vse odlične nemške knjige poslovenjene imeli, da bi jih učitelj iz vsakega predmeta imel več na izbiro!

V slovstvu za mladino, v katerem se razni letniki »Vrtčevi« pred vsem odlikujejo, živo pogrešamo »knjižnice za mladino«, to je zbirke večjih povestij. Takih knjizic imamo do zdaj še malo, in še mej temi jih veliko ni priporočila vrednih.

Ako pa hočemo razvoj našega pedagoškega slovstva izdatno pospešiti, ne smemo literarnega delovanja v tem oziru prepuščati slučaju in pa volji posameznih šolskih pisateljev, ampak vsi učitelji in prijatelji šolstva morajo se združiti — kajti le z združenimi močmi bomo mogli kaj res izvrstnega na dan spraviti, — in ustvariti neko literarno središče, s pomočjo katerega se bode to literarno delovanje vršilo redno, po določenih pravilih. In kdo more trditi, da se tak trud ne izplača, da pedagoško slovstvo za nas ne more biti takó važno, da bi se osnovalo posebno društvo v njegovospéh!

Misel, da bi se ustanovilo slovensko pedagoško književno društvo, stara je že več let, — in celó v naj novejšem času se je z novič sprožila, — ali žalibog! da je do zdaj ostala samo — želja. Nekdaj se je v tem listu ugovarjalo, da imate tudi »Národna šola« in »Slov. učit. društvo« v svojih pravilih izražen namen, izdajati pedagoške knjige; a koliko ste ti društvi v tem oziru že storili? Znanstveno-pedagoške knjige bi se vé da izdajala lahko tudi »Matica«, a dozdej še v tej zadevi ničesar ni storila, in v obče se pri obširnej svoji nalogi na to važno stroko tudi ne more toliko ozirati, kakor bi to treba bilo.

Ali bi si pa novo društvo sploh moglo pridobiti toliko udov, da bi moglo svojemu namenu po vsem ustrezati, in ali bi ne škodovalo drugim našim literarnim društvom? Po naših mislih bi vsak slovensk učitelj (pa tudi drugi šolski prijatelji) rad k temu društvu pristopil, to pa zlasti potem, ako bi se deležnina ne nastavila previsoko (2 gold.), in ako bi se število naših šolskih listov na 1 reduciralo. Drugim društvom pa bi novo društvo po naših mislih ne prizadevalo nobene, ali vsaj ne znatne škode.

A kje naj si društvo pridobi potrebnih knjig in rokopisov? Že zgoraj smo nekako omenili, da imamo v literaturi naših bližnjih sosedov v tem oziru nevsahljiv vir, iz katerega naj pred vsem zajemajmo. Pa tudi izvirnih del pridobi si društvo lahko s tem, da si med svojimi udi vpelje in loči posebno vrsto, namreč stalne društvene pisatelje, ki bi bili zavezani, za društvo spisati toliko in toliko na leto. In takih zmožnih pisateljev nam gotovo tudi ne manjka.

Naš nasvèt je torej ob kratkem ta:

V našem središču, v beli Ljubljani naj se ustanovi posebno pedagoško-književno društvo v pospéh domačega pedagoškega slovstva.

Društvo naj ima nalogo, izdajati in pospeševati izdavanje: *a)* znanstveno-pedagoških knjig (pedagoška ali učiteljska knjižnica); *b)* šolskih (učnih) knjig za učence in učitelju pri pouku v posameznih predmetih pomožnih knjig in navodov; vse to pa za ljudske in meščanske šole; *c)* mladini primernih knjig (knjižnica za mladino).

O osnovi društva le toliko omenimo, da bi naj boljše bilo, ko bi bila čisto priprosta, da bi društvo bilo bolj podobno privatnemu klubu, kakor pa velikemu društvu po vzgledu »Matice« in drugih naših literarnih zavodov z obširnimi manipulacijami. Nekoliko sposobnih mož v Ljubljani naj bi imelo vso skrb v rokah: s poslano naročnino bi zalagali rokopise, jih urejevali in razpošiljali tiskane knjige i. t. d. Občinstvo pa bi se naj na knjige naročevalo kakor na časnike.

Da se važna stvar ne pozabi in enkrat za vselej reši, so slovenski učitelji in šolski prijatelji prošeni, svoje mnenje v tej zadevi v »Uč. Tov.« obznaniti.

J. Lo — r.

Iz Koperskega okraja. V dan 6. t. m. bilo je v Lokvi na Krasu učit. zborovanje. Udeležilo se ga je 20 društvnikov. Predsednik otvori ob 10. uri zjutraj zborovanje s primernim nagovorom; pozdravi goste iz Kranjske, Tržaške okolice in Istre. Preide se na dnevni red. Tajnik prebere zapisnik prejšnjega zborovanja. G. Kantè razpravljal je: 1. o zgodovini v ljudski šoli sploh, in 2. kako se zgodovina v ljudski šoli poučuje. Drugi, praktični, del bil je jako zanimiv in poučljiv, a v prvem delu se je g. referent previsoko nad ljudsko šolo spel, kar je tudi debata pokazala. — G. Hrovatin je nas seznanil z raznimi boleznimi v ljudski šoli. Pokazal je nam vire taistih. Pogrešali smo le, kar je glavno, pouka o načinu, kako bolezni, saj nekatere, odpraviti, ali saj kolikor toliko zmanjšati. Vsled debate se je nekoliko o tem popravilo. O petji v ljudski šoli se ni razpravljalo! Razni nasvèti: G. Kantè vpraša, ali so stenske table potrebne;

zbor priterdi. Društvenik iz Istre interpelira predsedništvo, zakaj se udje k zborovanjem pismeno ne vabijo, in ali se misli še nadalje protipostavno ravnati. Predsedništvo obljubi ude k zborovanjem v prihodnje pismeno vabiti, kar ves zbor odobri. Določi se za prih. zborovanje v oktobru Nabrežina. Predsednik zatvori zborovanje s trikratnim slavovzklikom na presvitlega vladarja. Sledil je skupen obed. Tu se je prepevalo, napivalo, govorilo. Mej govori je vzbudil splošno pozornost oni g. Hrovatina. Govornik pozivlja tovariše k pristopu Koperskega učit. društva. Vpiše se jih koj 10, reci: deset! Slava vzajemnosti! In ti bratovsko učit. društvo na Krasu rasi, cveti, obroduj obilo dobrega sadu!

Iz Senožč. (Med učence je treščilo.) »Slov. Nar.« se piše: Tukajšnja šolska mladež zbrala se je v torek dné 30. junija t. l. — 200 na številu — s svojim učiteljstvom k običajnej šolskej maši. Gredé v cerkev nij padal dež, a kmalu po pričetej maši jelo je precej hudo liti. — Čedalje večja tmina vlada v božjem hramu, dež zmirom bolj naliva, — vmes pa se bliska in grmi, da je grozno slišati. A razburjena narava zunaj ne oplašči brezskrbne dece, krepko doné nje mili glasovi Večnemu v slavo in mogočno se glasé vzvišenih orgelj milobni akordi. Napoči maše najsvetejši obdel: povzdigovanje! Vse klečí, ravno končá se pesem in obmolknejo orglje, — sveta tišina biva po vsem sv. hramu . . . Kar — oj groza! hipoma razsveti strašni žar neba ves posvečeni prostor — in kmalu za njim razlega se zamolklo doneč pok, pok strašno čudno gromeč. Skozi vrata treščilo je v cerkev: blisk razcepivši se tu v dva dela, — udari na levo v krstni oltar in odtrga od mramornatega kamna precejšen kos ter okruši malo zidu; na desnej pa šine pod kor ter tam zraven stebra klečecemu davkarskemu slugi održe čevelj, mu vname cunje na nogi in levo hlačnico, potem pa šviga v sredi po cerkvenem tlaku sim ter tjá, dokler ne najde odvôda v zvoncu, visečem zraven vrat zakristijskih . . . In kaj zdaj? Kdo naj opiše vse to, kar sledilo je dogodku, situaciji primerno?! — Otroci ležali so vsi povprek omamljeni po tléh, ljudje v klopéh pa — za vsem kacih 25 — ostali so nekaj trenutkov omamljeni na svojih prostorih . . . A ko se vrne zavednost, tedaj zasliši se vpitje, čedalje bolj glasno in obupno, in jok, ki ti pretresa vse osrčje. Zaman je bilo zdaj vse prigovarjanje, zaman vsako tolažilo: v divjem kriku beže otroci iz cerkve ter se smrtnobledi razpršé na vse kraje: nekaj jih beží v šolo, nekaj v hiše cerkvi obližne itd. Vmes pa pritekó starši, bledih in upalih lic, v cerkev, povprašujoč po svojih sinčkih in hčerkah. A teh le malo je bilo več v cerkvi! Le mala čredica ostala je še tu, tresoč se po vsem životu, milo ihteč in moleč na kolenih. Prizor neopisljiv! (Navzlic občenemu neredu završila se je vender redno sv. maša.) — V prvem strahu — strah noge celi — niti nijso koj čutili otroci bolečin na svojem telesu, marveč — kakor užé omenjeno — v divjem begu poiskali so si v najhujšem naliwu varnega zavetja. A tu z nova krik, jok in stok! Nekateri so čakali, drugim nij rabila roka, zopet drugi pa nijso mogli hoditi; moralo se jih je prenesti na njihov dom. Občna zmešnjava!

Toda drugih zlih nasledkov, razen malo oškodovanih oblačil — hvala Bogu — ta strašna dogodka ni imela. V par dnéh bili so otroci zopet popolnem zdravi in stare nravi. A tako njim, kakor i drugim, ki so bili v 30. dan junija t. l. navzočni v cerkvi, bode ta dan v živem spominu ostal do poznih let.

G—.

Iz Ljubljanske okolice. Znano je, da nam je letošnje vzpomlad nemila smrt pobrala priljubljenega okrajnega šolskega nadzornika gosp. Antona Wizjaka. Kaj je bil on svojim učiteljem, vedó predobro le oni, kateri so imeli priliko kdaj z njim občevati in se razgovarjati. Po svojem ljubeznjivem, pomirljivem in pravičnem ravnanji postavil si je mej svojimi učitelji spomin, katerega si dozda še ni kak nadzornik v tej meri pridobil, kakor rajni Anton. Zato se lepa in vzvišena misel in navada ni prezrla spominjati se blagih tovarišev, katerih mrtvo truplo se je materi zemlji izročilo po dnevih truda in trpljenja čakajočih dneva vstajenja. Kajti s tem mi očitno kažemo, da vez, katera nas je v življenji vezala, mrzla roka smerti ni pretrgala. Da bi tedaj učitelji spoštovanje, hvaležnost, ljubezen in udanost do svojega umrlega tovariša - nadzornika javno pokazali, naprosili so v ta namen slovesno mašo zadušnico za rajnim nadzornikom v cerkvi sv. Petra v Ljubljani, katera se je tudi 6. dan t. m. z azistenco ob 9. uri služila. Zbralo se je v ta namen omenjeni dan v cerkvi obilo učiteljev iz okolice, pa tudi nekateri njegovih tovarišev iz Ljubljane so se udeležili tega opravila. Kako je bil rajni spoštovan, pokazalo se je pri tej priliki tudi v tem, da je sam v. č. g. okrajni glavar pl. Wurzbach in okrajnega glavarstva tajnik č. g. M. Šlibar osebno se udeležil tega opravila. — Spodobi se tedaj, poštenega — pokojnega Wizjaka — v vednem spominu ohraniti, kajti on ni živel toliko sam za se, ampak za vse, kolikor je le premogel. — Njegovo geslo je bilo, ničesa delati na videz, v besedi povedati, kar serce misli, resnico ljubiti in se krivice varovati; vsakemu brez povračila dobro storiti, in rajše krivico potrpeti, kakor jo drugim delati. Blag mu spomin!

Iz Ljubljane. V mestni šolski svet v Ljubljani bila sta 4. t. m. v seji mestnega starejšinstva na mesto odstopivših g. g. dr. Koesbacher-ja in Leskovic-a izvoljena: mestni odbornik in načelnik šolskemu odseku g. dr. Drč in c. k. profesor na realki g. Fran Levec.

V ravno tej seji je g. dr. Zarnik predlagal:

Slavni mestni zbor naj sklene: Šolskemu odseku naj se izroči v pretres sklep:

Deželnemu šolskemu svetu naj bi se oddala prošnja s temi nasveti:

1. V vseh razredih deških in dekliških mestnih ljudskih šol naj bode odslej učni jezik za vse predmete slovenski jezik.

2. Nemški jezik naj bi se na podlagi slovenskega materinega jezika začel poučevati v III. razredu s slovenskim učnim jezikom.

3. Poučevanje v nemškem jeziku (poleg slovenskega) naj bi se od III. razreda naprej po vseh razredih nadaljevalo in izvrševalo tako, da bi n. pr. dečki iz IV. razreda mogli prestopiti v I. razred kake srednje šole ali v meščansko ali v obrtno šolo s slovenskim učnim jezikom, kjer pa je nemški jezik obližan predmet.

Dr. Zarnik pravi, da je njegov predlog le »restitutio in integrum«, kajti namerava le to, kar je bilo užé veljavno leta 1870., ko je namreč deželni šolski svet sklenil naznaniti po okrožnici, da je slovenski jezik učni jezik v vseh ljudskih šolah na Kranjskem, izimši šole v Kočevji in Weissenfelsu.

— Letošnje šolsko leto se vsled ministerskega ukaza s 1. junijem t. l. tudi vse mestne ljudske šole ob enem s srednjimi šolami končavajo danes 15. t. m. Tudi v Ljubljanski okolici so danes ljudske šole zaradi otroških bolezni sklenile šolsko leto.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V Kranjskem šolskem okraji bodo se začetkom novega šolskega leta 1882/83. za trdno ali začasno oddajale te-le učiteljske službe:

1. v enorazrednici v Zalem logi, v Žabnici, v Viševku in v Besnici s 400 gold. letne plače in s stanovanjem; 2. v novoustanovljeni šoli v Dupljah pri Trziči s 400 gold. letne plače in s stanovanjem; 3. druga učiteljeva služba na dvorazrednici (ustanovljeni začetkom prihodnjega šolskega leta) v Poljanah s 400 gold. letne plače in s stanovanjem. — Prošnje za vse te službe oddajajo se po postavni poti pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Kranji do 20. avg. t. l.

V Kámeniškem okraji. Na enorazredni ljudski šoli v Nevljah oddaja se učiteljeva služba z letno plačo 400 gold. in s prostim stanovanjem. — Prošnje za to službo naj se predložé podpisane c. k. okrajnemu šolskemu svetu do 15. avgusta t. l. in sicer od takih prosilcev, kateri so užé v službi, po predstavljenem okrajnem šolskem svetu. C. k. okrajni šolski svet v Kámeniku v dan 1. julija 1882.

V okraji Ljubljanske okolice. V novoustanovljeni dvorazredni ljudski šoli v Šiški pri Ljubljani razpisuje se nadučiteljeva služba s 500 gold. letne plače, s 50 gold. službine doka in s stanovanjem v novejši šoli — potem druga učiteljeva služba s 450 gold. letne plače. — Prošnje oddajajo se po postavni poti pri c. k. okrajnem šolskem svetu za Ljubljansko okolico v Ljubljani do 26. julija t. l.

V Radovljiskem šolskem okraji. V dvorazrednici v Gorjah s 400 gold. letne plače in s stanovanjem. — Prošnje c. k. okrajnemu šolskemu svetu v Radovljici do 5. avgusta t. l. V enorazrednici v Kranjski gori služba s 450 gold. letne plače in s stanovanjem za trdno ali začasno. — V enorazrednici na Dobravi pri Kropi s 400 gold. letne plače in s stanovanjem. Prošnje do 15. avgusta t. l. na c. k. okrajni šolski svet v Radovljici.

V Litijem šolskem okraji. 1. na trirazrednici v Zagorji III. učiteljeva služba s 400 gold. letne plače in s stanovanjem; 2. na enorazrednici v Žalni učiteljeva služba s 450 gold. letne plače in s stanovanjem; 3. na trirazrednici v Višnji gori II. učiteljeva služba s 500 gold. letne plače; 4. na enorazrednici v Policah učiteljeva služba s 400 gold. letne plače in s stanovanjem. — Prošnje oddajajo se c. k. okrajnemu šolskemu svetu v Litiji do konca julija t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gospodičina Amalija Regnat je za trdno postavljena na II. učit. službo v Šent-Rupretu. — Ravno tako tudi gospodičina Borovsky na I. učit. službo, — in gospodičina Helena Benedikt pa začasno na II. učit. službo v Kočevji.